

Дем'яничук М.А.

кандидат економічних наук, старший викладач кафедри економіки та моделювання конкових відношень

*Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
м. Одеса, Україна*

Петручок М.В.

студент 3 курсу напряму підготовки «Фінанси і кредит»

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ СТАН ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ

Одеська область відіграє важливу роль в економіці України. Вона є головним морським зовнішньоторговельним виходом країни, обслуговує міжнародні транзитні вантажо- і пасажиропотоки, виконує найважливіші транспортно-розподільні функції на національному і міжнародному рівнях, є провідним регіоном України за рівнем розвитку море-господарського комплексу і галузей, зв'язаних з використанням ресурсів моря і світового океану. Одеська область є одним з найбільш перспективних регіонів України щодо розвитку зовнішньоекономічної діяльності, спільного підприємництва, формування спеціальних (вільних) економічних зон, є одним з найбільш перспективних рекреаційних регіонів приморського типу для розвитку туризму.

Проблемам оцінки фінансового та економічного стану суб'єктів на мікрорівні присвячено багато наукових праць, це, зокрема, роботи Балабанова І.Т., Ковальова О.П., Крамаренко Г.О., Лігоненко Л.О., Савицької Г.В., Савчука В.П., Салиги С.Я., Шеремета А.Д. та інших. Проте також потребують постійних досліджень питання оцінки фінансового та економічного стану на регіональному рівні.

Саме тому метою дослідження є оцінка фінансово-економічного стану Одеського регіону.

Геополітичне положення Одещини обумовлене як вигідним транспортно-географічним розміщенням, так і зростаючою активізацією її участі у великих європейських міжрегіональних організаціях – Асамблеї Європейських Регіонів і Робітничої Співдружності Придунайських Країн. Будучи частиною морського фасаду країни, Одеська область значною мірою сприяє активній участі України в роботі країн-членів Чорноморського Економічного Співробітництва (ЧЕС).

Одеська область має розвинену економіку. Вона має значний науково-технічний і проектно-конструкторський потенціал, є центром підготовки кадрів, а також здійснення науково-технічної, інформаційної, інноваційної й інвестиційної діяльності регіонального і національного масштабу, виділяється як важливий регіон інтенсивного сільського господарства з високою часткою зрошуваного землеробства й індустрією переробки сільськогосподарської продукції, є одним з центрів машинобудування, легкої і хімічної промисловості регіонального і національного масштабу. Частка інноваційно активних промислових підприємств в області у 2014 році склала 11,4% від загальної кількості промислових підприємств [2].

Для оцінки фінансово-економічного стану Одеського регіону важливим є з'ясування місця валового регіонального продукту Одеської області у валовому внутрішньому продукті України.

З даних таблиці 1 можна помітити, питома вага валового регіонального продукту Одеського регіону в загальному обсязі валового внутрішнього продукту по країні в 2005-2014 роки становить близько 5,0%.

Валовий внутрішній продукт України та валовий регіональний продукт Одеської області за 2005-2014 роки

Показники	Роки									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ВВП України у фактичних цінах, млрд. грн.	441,4	544,2	720,7	948,1	913,3	1082,7	1302	1404,7	1465,2	1566,7
Темпи приросту до попереднього року, %	27,9	23,3	32,4	31,6	-3,7	18,5	20,3	7,9	4,3	6,9
Валовий регіональний продукт Одеської області у фактичних цінах, млрд. грн.	20,8	24,9	33,1	47	48,6	53,9	61,5	64,7	69,8	74,9
Темпи приросту до попереднього року, %	21,9	19,7	32,9	42,0	3,4	10,9	14,1	5,2	7,9	7,3
Питома вага ВРП Одеської області у ВВП України, %	4,7	4,6	4,6	5,0	5,3	5,0	4,7	4,6	4,8	4,8

Джерело: побудовано автором на основі даних [1]

Наведені дані свідчать, що темпи приросту як ВВП, так і ВРП, за останні три роки були набагато нижчими від інших періодів, за виключенням 2008 року, коли відбулося падіння національної валюти. За підсумками 2014 р., індекс фізичного обсягу валового регіонального продукту Одеської області знаходився на рівні 107,3 % від рівня 2013 р. (по Україні – 106,9 %). У 2014 році вітчизняна економіка відчувала на собі впливи створених раніше дисбалансів, як зовнішніх, так і внутрішніх. Також несприятлива цінова кон'юнктура на зовнішніх ринках, військовий конфлікт на Сході України, анексія АР Крим і м. Севастополя, торговельні обмеження зі сторони Російської Федерації негативно позначилися на економіці країни. В останні 2 роки темпи приросту ВРП Одеського регіону переважали темпи приросту ВВП по Україні.

Проте валовий регіональний продукт Одеського регіону в порівнянних цінах показує темпи зниження у 2009 р., 2012 р. і в 2014 р. (табл. 2, 3). Оскільки валовий продукт в порівнянних цінах нівелує вплив цінового фактору на обсяги виробленого у регіоні продукту, можна говорити про зменшення обсягів виробленої продукції у вказані періоди. У 2009 році це пояснюється наслідками інфляції 2008 року, яка викликала падіння виробництва, у 2012 році скоротилися обсяги виробництва сільськогосподарської продукції через несприятливі погодні умови, а скорочення обсягів виробництва 2014 року зумовлені наслідками політичної кризи в Україні в цілому.

За підсумками 2014 р., в Одеському регіоні спостерігалось надходження до бюджетів усіх рівнів у розмірі 26,8 млрд. грн., що на 9,3% або 2,2 млрд. грн. більше 2013 року, у тому числі: – до державного бюджету – 21,2 млрд. грн. (+9,8% або 1,9 млрд. грн.); – до місцевих – 5,6 млрд. грн. (+7,6% або 0,4 млрд. грн.). Обласний бюджет – 1,1 млрд. грн. (+13,0% або 131,6 млн. грн.). Тобто, доходи бюджету регіону мають тенденцію до зростання. За підсумками січня-грудня 2014 р., обсяг промислового виробництва в області скоротився на 0,5% (по Україні – 89,3%).

Таблиця 2

Динаміка валового регіонального продукту Одеської області

Показники	Роки									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Валовий регіональний продукт у фактичних цінах, млн. грн.	20762	24898	33116	46994	48647	53878	61499	64743	69760	74934
У розрахунку на одну особу, у фактичних цінах, грн.	8619	10379	13827	19638	20341	22544	25748	27070	29118	31268
Валовий регіональний продукт порівнянних цінах, у відсотках до 2005 року	100,0	103,9	106,7	112,3	87,1	102,8	102,5	97,2	105,9	98,7

Джерело: побудовано автором на основі даних [1]

Таблиця 3

Темпи росту основних показників соціально-економічного розвитку Одеської області, % до попереднього року (2014 р.)

Показники	Одеський регіон	Україна
Обсяги переробки вантажів у портах	107,3	104,7
Обсяги вантажних перевезень залізничний транспорт	94,3	89,9
автомобільний транспорт	92,1	88,9
Промислове виробництво	103,9	99,0
С.-г. виробництво	99,5	89,3
у с.-г. підприємствах	99,8	102,8
у господарствах населення	97,9	104,1
Оборот роздрібної торгівлі	101,9	101,2
Експорт товарів	93,5	91,4
Імпорт товарів	109,3	86,5
Обсяги введеного в експлуатацію житла	54,4	71,7
Індекс будівельної продукції	139,8	97,9
	92,6	78,3

Стабільність обсягів промислового виробництва у 2014 р. було забезпечене за рахунок збільшення обсягів виробництва: харчової промисловості на 13,7%; електричного устаткування – на 30,5%; машин і устаткування: – для сільського господарства на 9,2%; – спеціального призначення на 11,2%; виробів з деревини на 5,1%; постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – на 9,5% [3].

Водночас не досягнуто рівня минулого року у виробництві: хімічних речовин і хімічної продукції через обмеження постачання природного газу (основної сировини) ПАТ «Одеський припортовий завод» – зменшено обсяги виробництва аміаку, мінеральних добрив, підприємство функціонує на ≈50% потужності (на повну потужність виведено наприкінці грудня 2014 р.); текстилю, виробництві одягу, шкіри; готових металевих виробів; і фармацевтичних препаратів. Частка обсягу реалізованої промислової продукції Одеської області у 2014 р. становила 2,5% від загального обсягу по країні (на суму 29,5 млрд. грн.) [3].

Обсяги експорту товарів та послуг за 2014 р. становлять 2788,9 млн. дол. США, що на 0,6 % менше обсягу 2013 р., імпорту – зниження на 45,6% і становлять 2512,5 млн. дол. Сальдо зовнішньої торгівлі товарами – -527,8 млн. дол. США [3].

Отже, ситуація, що створилася, вимагає досягнення в регіоні наступних цілей: створення конкурентоспроможного та позитивного іміджу Одеської області на міжнародній арені, високого рівня інвестиційної привабливості регіону з метою збереження вкладених та залучення додаткових іноземних інвестицій; посилення ролі та підвищення бюджетної і фінансової самостійності місцевих бюджетів; ефективне управління бюджетними ресурсами та досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку регіону.

Список літератури:

1. Валовий регіональний продукт Одеської області [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.od.ukrstat.gov.ua/index.html>
2. Паспорт соціально-економічного розвитку Одеської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.com.ua/ukr/RegionsPotential/Odesa/>
3. Програма соціально-економічного та культурного розвитку Одеської області на 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://oda.odessa.gov.ua/files/oda/social-ekonomik-rozvitok/programa_ser_od_oblast_na_2015_or.pdf.

Кульбацкая А.Э.

студентка 3 курса финансово-учетного факультета
*Финансовый университет при Правительстве РФ, Калужский филиал,
г. Калуга, Россия*

ПРОГРАМНЫЙ ПОДХОД В ПОДДЕРЖКЕ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА В КАЛУЖСКОЙ ОБЛАСТИ

Необходимость развития сельского хозяйства, как на государственном уровне, так и на уровне отдельных регионов, обусловлена множеством факторов. Как известно, сельское хозяйство является не только источником продовольствия для населения, но и поставщиком сырья для промышленности. Кроме того, данная отрасль оказывает существенное влияние на социально-экономическое развитие страны.

Цель: оценка эффективности реализации государственно программы по поддержке сельского хозяйства в Калужской области, а также выявление тенденций дальнейшего развития отрасли в регионе.

На сегодняшний день, в условиях нестабильности экономической среды, кризиса неплатежей и высоких темпов инфляции государству отводится особая важная роль по поддержанию и развитию аграрного сектора экономики.

Таким образом, в 2014 году в Калужской области была разработана и утверждена государственная программа «Развитие сельского хозяйства и регулирования рынков сельскохозяйственной продукции, сырья и продовольствия в Калужской области», которая предусматривает создание условий для повышения конкурентоспособности и эффективности развития регионального рынка сельскохозяйственной продукции, а так же для повышения качества жизни сельского населения [4].